

Diuen que l'economia va bé

Si fem cas dels indicadors habitualment usats, l'economia mundial i, particularment, la de l'Estat espanyol i la de Catalunya van com un coet. El PIB que calcula els bens i serveis produïts, no para de créixer, les borses han pujat més del 140% a nivell mundial des de la covid cap aquí i les corporacions empresarials no havien repartit mai tants beneficis com ara. Segons aquest relat, tenim motius més que suficients per destapar el cava i celebrar-ho.

Però una mirada una mica més exigent ens fa adonar immediatament que els indicadors que es fan servir per mesurar la bona salut de l'economia, en realitat, no ens diuen res respecte de qüestions tan transcendents com quina és la qualitat de vida de la gent o sobre si es respecten o no els límits del planeta.

Així resulta que aquesta eufòria de l'economia capitalista es perfectament compatible amb el fet que les emissions de CO2 que causen el canvi climàtic continuïn creixent malgrat que haurien de ser retallades dràsticament per evitar el desastre; o amb el fet que la desigualtat augmenta; que més del 20% de la població del nostre entorn viu per sota el llindar de la pobresa; que els salaris i les pensions no es recuperen després d'una dècada i mitja de pèrdua de poder adquisitiu; que tampoc no es recuperen els efectes de les retallades en el serveis públics essencials com la sanitat; que és cada vegada més difícil accedir a un habitatge digne a un preu assequible per a la majoria de les economies familiars, etc.

Centrar l'anàlisi de la bondat de l'economia en l'evolució del PIB és falsejar la realitat perquè només és te en compte el mercat i els diners, i es deixa fora de focus la resta de les realitats humanes, particularment la situació del planeta i el nivell de benestar de la vida real de les persones. El PIB també és un indicador cec respecte de realitats tan quotidianes com el treball reproductiu i de les cures que, en la seva major part, van a càrrec de les dones i que formen la base sobre la qual s'aguanta tota l'economia. Sembla absurd, però el cert és que els milers de morts que es van produir a causa de la covid-19 van fer pujar el PIB per l'increment de l'activitat de les funeràries. Si jo en lloc de fer-me la bugada, li pago cinc euros al meu veí perquè em renti la roba i ell em paga cinc euros per rentar-li la seva, el PIB haurà crescut 10 euros, però la quantitat de roba rentada serà la mateixa que si cadascú es renta la seva. El PIB ho mesura tot, menys allò que fa que la vida mereixi ser viscuda: la solidaritat, la sensatesa, la saviesa, la compassió...

Desgraciadament, el PIB no és només una xifra. És també el compendi d'una manera d'organitzar la societat basada en la idea que els mercats són els únics generadors de riquesa. Per això, qüestionar el PIB no és solament un qüestió tècnica; és també un projecte polític.. Abolir-lo hauria de ser una reivindicació de tots els que propugnem una economia alternativa per substituir-lo per indicadors que mesurin la prosperitat real de la població. Quan l'any 1937 l'economista Simon Kuznets va desenvolupar la metodologia per calcular el PIB, ho fa ver com a resposta a la Gran Depressió i a la necessitat dels Estats Units de mesurar l'impacte econòmic de la crisi. Ara els problemes són uns altres: ens enfrontem a la necessitat de millorar el benestar de tothom dins de les restriccions ambientals del planeta.

Abolir el PIB hauria de ser una reivindicació de tots els que propugnem una economia alternativa